

ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА НАВЧАННЯ

УДК 001.894:37.016:17.023

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.15521657>

**Еволюція логічної аргументації у сучасних дебатах як інструмент
формування критичного мислення**

Шелудченко Світлана Богданівна,

кандидат філологічних наук, доцент кафедри практики англійської мови,
факультет іноземної філології, Волинський національний університет імені
Лесі Українки, м. Луцьк, Україна, <https://orcid.org/0000-0002-5998-1531>

Коляда Еліна Калениківна,

кандидат філологічних наук, професор, завідувач кафедри практики
англійської мови, факультет іноземної філології, Волинський національний
університет імені Лесі Українки, м. Луцьк, Україна,
<https://orcid.org/0000-0002-5437-1320>

Мусійчук Тетяна Ігорівна,

кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри мовної медіації
Навчально-наукового інституту лінгвістики, Національний університет
«Острозька академія», м. Острог, Україна,
<https://orcid.org/0000-0002-6948-0861>

Прийнято: 13.05.2025 | Опубліковано: 26.05.2025

***Анотація.** В умовах швидких змін у суспільстві, політиці та технологіях дебат є інструментом для вдосконалення навичок аргументації та логічного мислення. Сучасні практики аргументації в публічних виступах дають змогу не лише покращувати комунікативні навички, а й активно впливати на прийняття рішень та формування громадської думки. Важливість цих процесів зростає у контексті розвитку демократичних інститутів і популяризації критичного мислення в освіті. **Метою дослідження** є огляд особливостей еволюції логічної аргументації в сучасних дебатах та визначення її ролі у формуванні критичного мислення. У процесі дослідження було використано **наукові методи**: теоретичного узагальнення та групування (для класифікації базових практик еволюції логічної аргументації в дебатах та виокремлення основних етапів розвитку); формалізації, аналізу та синтезу (для структурування наукових поглядів, визначення основних аспектів формування критичного мислення через аргументацію в дебатах); логічного узагальнення результатів (для формулювання висновків). Теоретичним підґрунтям роботи є праці вітчизняних та закордонних авторів, які вивчали еволюцію логічної аргументації та розвиток критичного мислення через дебати. **Результати.** У статті досліджено значення громадської думки в демократичному суспільстві та роль аргументації як основного інструменту її формування. Акцентовано на історичному поступі аргументації: від класичних принципів Арістотеля до сучасних вимог глобалізованого інформаційного простору. Уточнено, що аргументація еволюціонувала від жорстко формалізованих логічних схем античності до інтегративної практики сучасності, що охоплює логіку, емоції та етику. Наголошено, що критичне мислення формується через систематичне використання логічної аргументації у публічному дискурсі, зокрема в дебатах. Цей процес передбачає не лише пошук доказів,*

але й аналіз їхньої правдивості, структурованість викладу та здатність адаптуватися до змінних комунікативних умов. **Висновки.** Зазначено, що еволюція логічної аргументації у сучасних дебатах свідчить про зростання ролі раціонального мислення в суспільному дискурсі. З розвитком технологій та інформаційного суспільства дебати є не лише способом вираження думок, а й потужним інструментом розвитку критичного мислення. Аргументація передбачає структуровану логіку, перевірку фактів і аналіз тез опонента, а не просте висловлення позиції. У подальших дослідженнях слід зосередити увагу на вивченні впливу цифрового середовища, зокрема соціальних мереж та онлайн-платформ на формування аргументаційних навичок.

Ключові слова: переконання, дискусія, розумова діяльність, структура доведення, аргументативна техніка, когнітивні навички.

The evolution of logical argumentation in modern debates as a tool for forming critical thinking

Svitlana Sheludchenko,

PhD in Philology, Associate Professor at the Conversational English Department,
Faculty of Foreign Philology, Lesya Ukrainka Volyn National University, Lutsk,
Ukraine, <https://orcid.org/0000-0002-5998-1531>

Elina Koliada,

Ph.D. in Philology, Full Professor, Head of the Conversational English
Department, Faculty of Foreign Philology, Lesya Ukrainka Volyn National
University, Lutsk, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0002-5437-1320>

Tetiana Musiichuk,

Ph.D. in Philology, Associate Professor, Head of the Department of Language Mediation, Educational and Scientific Institute of Linguistics, National University «Ostroh Academy», Ostroh, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0002-6948-0861>

***Abstract.** In the context of rapid changes in society, politics and technology, debates act as a tool for improving argumentation and logical thinking skills. Modern approaches to argumentation in debates allow not only to improve communication skills, but also to actively influence decision-making and the formation of public opinion. The importance of these processes is growing in the context of the development of democratic institutions and the popularization of critical thinking in education. **The purpose** of the study is to review the features of the evolution of logical argumentation in modern debates and determine its role in the formation of critical thinking in the conditions of today's society. The following scientific **methods** were used in the research process: theoretical generalization and grouping (to classify the main approaches to the evolution of logical argumentation in debates and identify key stages of development); formalization, analysis and synthesis (to structure scientific views, determine the main aspects of the formation of critical thinking through argumentation in debates); logical generalization of results (to formulate conclusions). The materials for the study are the works of domestic and foreign authors who investigate the evolution of logical argumentation and the development of critical thinking through debates. **Results.** The article examines the significance of public opinion in a democratic society and the role of argumentation as a key tool for its formation. Emphasis is placed on the historical progress of argumentation: from the classical principles of Aristotle to the modern requirements of the globalized information space. It is specified that argumentation*

*has evolved from the rigidly formalized logical schemes of antiquity to the integrative approach of modernity, which takes into account logic, emotions, and ethics. The authors emphasize that critical thinking is formed through the systematic use of logical argumentation in public discourse, in particular in debates. This process involves not only the search for evidence, but also the analysis of its reliability, the structure of the presentation, and the ability to adapt to changing communicative conditions. **Conclusions.** It is noted that the evolution of logical argumentation in modern debates indicates the growing role of rational thinking in public discourse. With the development of technology and the information society, debates have become not only a way of expressing opinions, but also a powerful tool for the development of critical thinking. Argumentation is no longer reduced to a simple statement of a position – it involves structured logic, fact-checking, and analysis of opponent theses. In further research, it is proposed to focus on studying the impact of the digital environment, in particular social networks and online platforms, on the formation of argumentative skills.*

Keywords: *conviction, discussion, mental activity, structure of evidence, argumentative technique, cognitive skills.*

Постановка проблеми. У сучасному інформаційному суспільстві критичне мислення дає можливість людині не лише ефективно орієнтуватися у великій кількості інформації, але й приймати обґрунтовані, раціональні рішення. Одним з основних інструментів розвитку критичного мислення є логічна аргументація, що активно використовується в різних формах публічних виступів і диспутах. Дебати як форма інтелектуального обміну думками допомагає учасникам не тільки презентувати власні погляди, але й ефективно спростовувати аргументи опонентів, аналізувати та оцінювати різні позиції. Враховуючи стрімкий розвиток технологій і зміну інформаційного

середовища, логічна аргументація зазнала значних трансформацій, адаптуючись до нових форм комунікації та стратегії переконання.

Еволюцію логічної аргументації у сучасних дебатах здійснено шляхом зміни практики використання логічних засобів переконання в умовах глобалізації інформаційних потоків, росту кількості онлайн-дискусій і розвитку соціальних медіа. Постає питання щодо її впливу на формування критичного мислення у сучасній аудиторії, зокрема здатності трансформації її форм та методів, що відбувається у дебатах, сприяти розвитку глибшого розуміння, аналітичних навичок і критичного ставлення до інформації.

Дослідження цих питань є важливим для кращого розуміння ролі логічної аргументації як інструменту формування критичного мислення та вдосконалення методик навчання, що сприяють розвитку цих навичок у здобувачів освіти різних вікових категорій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значний внесок у вивчення еволюції логічної аргументації та її впливу на формування критичного мислення зробили українські дослідники. Науковиця К. Бура [1] вивчала проблеми узгодження категорійного апарату сучасної теорії аргументації. Автор О. Мунтян [2] доповнює розуміння аргументації, розглядаючи конкретні лінгвістичні стратегії, що використовуються для переконання. Аналіз цих способів сприяє розпізнаванню маніпулятивних технік та розвитку стійкості до неефективної аргументації. Дослідниця В. Кропивко [3] визначає методи маніпуляції, що можуть нівелювати раціональну аргументацію в публічному просторі. Розуміння цих технологій є основним для розвитку аналітичного мислення, оскільки дає змогу розпізнавати та протистояти недобросовісним методам переконання. Вчена С. Сечка [4] розкриває поняття «дебати» в міждисциплінарному контексті та підкреслює його універсальність і потенціал для розвитку раціонального мислення в різних галузях знань.

Автори С. Бадер і М. Починкова [5] аналізують структуру критичного мислення особистості, окреслюючи компоненти, що забезпечують його ефективне функціонування. Дослідниця В. Ригус [6] розглядає роль аргументації у політичному дискурсі, акцентуючи на її здатності структурувати публічні обговорення, формувати у громадян навички раціонального аналізу й оцінки інформації. Науковиці О. Караман і В. Степаненко [7] визначають, як критичне мислення через логічну аргументацію стає інструментом безпеки, що дає змогу чинити опір деструктивному впливу. Авторки Н. Григорян і Н. Дьоміна [8] поглиблюють розуміння того, як логіка поєднується з риторикою в комунікативному акті.

Загалом аналіз джерел свідчить про багатогранність логічної аргументації як інтелектуального інструменту, що інтегрується в різні сфери: політику, освіту, комунікацію, психологію. Її трансформації в новітньому дискурсивному середовищі формують виклики, що водночас створюють можливості для поглибленого розвитку критичного мислення особистості.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри зростання зацікавлення науковців до аргументації як засобу переконання, проблема змін логічного міркування в умовах сучасних дебатів залишається недостатньо висвітленою. Новітні формати дискусій – онлайн-комунікація, політичні ток-шоу, освітні диспути – висувають нові вимоги до учасників: необхідність швидкої адаптації, здатність до глибокого аналізу та опірність до маніпуляцій. Водночас у науковому полі відсутній всебічний розгляд змін, яких зазнала логіка аргументації під впливом трансформаційного характеру сучасного дискурсу. Саме потреба заповнити цю прогалину актуалізує тему дослідження й підкреслює її значущість.

Формулювання цілей статті (визначення завдань). Метою дослідження є аналіз особливостей еволюції логічної аргументації в сучасних

дебатах та визначення її ролі у формуванні критичного мислення в умовах сучасного суспільства.

Для досягнення мети дослідження сформульовано такі завдання:

1. Проаналізувати поняття «аргументація» та «логічна аргументація».
2. Розглянути еволюцію логічної аргументації в дебатах.
3. Дослідити значення логічної аргументації для розвитку критичного мислення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Вплив суспільних настроїв на політичні процеси простежується з часів античних Афін до сьогодення, набувши ще більшої ваги в сучасних умовах модернізації та демократизації. Громадська думка відіграє значущу роль у становленні та розвитку демократичної політичної системи, визначаючи результати виборчих процесів і рівень легітимності політичного та соціального порядку, а інколи впливаючи на долю цілих держав [3, с. 97].

Історично формування громадської думки зазнавало впливу різних соціальних і політичних інститутів: релігії, родини, освіти, науки, масмедіа, політичних партій, інститутів громадянського суспільства та приватної власності. Водночас в авторитарних режимах створюються спеціальні механізми контролю над громадською свідомістю, зокрема через індоктринацію, що охоплює всі сфери суспільного життя, насамперед систему освіти [9].

У цьому контексті важливе значення має аргументація як засіб впливу на громадську думку. Вона належить до основних засад риторики та являє собою мистецтво переконання – здатність схилити інших до прийняття певних поглядів або дій [1, с. 19].

Термін «аргумент» походить від латинського іменника «argumentum», що означає доказ, підстава, міркування [6, с. 181]. У риториці й логіці цей

термін використовується для позначення висловлювань або міркувань через яких обґрунтовується певна думка, позиція чи висновок. Аргумент має на меті переконати співрозмовника або аудиторію в істинності певного твердження шляхом наведення логічних доказів і прикладів.

Аргументування – це форма діяльності людини, в якій вона реалізує себе як мовна особистість, і до якої залучено її знання та уявлення, система цінностей і здоровий глузд, комунікативні навички та логічна культура, епістемічний та емоційний стани, соціальні параметри аргументативної ситуації. Все це вказує на складну природу аргументації як процесу і пояснює інтегральний характер теорії аргументації [8, с. 37].

Метою аргументації є не лише спонукання інших прийняти наші погляди та пересвідчення щодо будь-якого спірного питання, але й спонукання їх діяти відповідно до наших переконань [1].

Поглиблене розуміння природи поняття пропонують видатні вчені в галузі теорії аргументації Франс Г. ван Емерен та Роб Гроотендорст. На їхню думку, аргументація – це словесна, соціальна й розумова діяльність з метою переконання у прийнятті певного погляду шляхом логічності доводів, висувуючи низку доказів, що обґрунтовують або спростовують висловлену позицію [10, с. 26]. Водночас акцентовано, що аргументація є як процесом, так і продуктом комунікації, що є значущим у сфері публічного мовлення та політичної взаємодії.

Аргументація будується на представленні логічно обґрунтованих доказів і фактів, що сприяють підтримці власної позиції або поглядів [2]. Якщо аргументи побудовано правильно, вони здатні переконати співрозмовника та вплинути на його рішення. Ці твердження містять факти, докази, логічні міркування та яскраві приклади, що доводять правдивість або доцільність

певного твердження [11, с. 97]. Їх можна ефективно застосовувати для формування або зміни думок, переконань і навіть рішень інших людей.

Аргументація містить низку базових компонентів ефективності (табл. 1). Безперечно, аргументація є важливим інструментом мовленнєвого впливу під час спілкування. Вона дає змогу переконувати співрозмовників, доводити правильність власної позиції та здобувати їхню підтримку чи згоду. Застосування логічно обґрунтованих аргументів підвищує переконливість висловлювань.

Таблиця 1

Основні компоненти ефективної аргументації

Компонент аргументації	Зміст
Твердження	Основна ідея або теза, яку необхідно обґрунтувати, має бути чіткою і конкретною
Аргументи	Факти, докази або приклади, що підтверджують тезу, повинні бути об'єктивними та переконливими
Логічний зв'язок	Аргументи повинні логічно узгоджуватися з твердженням, утворюючи послідовний ланцюг доведення
Урахування контраргументів	Важливо передбачити й врахувати можливі заперечення, надаючи обґрунтовані відповіді для посилення позиції

Джерело: [2, с. 60]

Відомий американський науковець у галузі теорії аргументації Дж. Вензель у контексті порівняння логічної й риторичної аргументації наголошує, що логічна аргументація є символічно структурованою і спирається на прийнятні, доречні та достатні докази, отже вона спрямована на незалежний пошук істини та ґрунтується на послідовності наданих доказів [12]. Проте така аргументація виключає емоційні та етичні аспекти впливу, що

обмежує її ефективність у контекстах, де важлива реакція аудиторії, зокрема в політичному чи публічному дискурсі.

Основні аспекти застосування логічної аргументації в мовленнєвому впливі наведено в табл. 2.

Таблиця 2

Основні аспекти застосування логічної аргументації у мовленнєвому впливі

Аспект	Опис
Переконливість	Чіткі та логічні аргументи підсилюють позицію мовця і підвищують шанс на прийняття його думки
Правдивість	Використання авторитетних джерел і експертної інформації зміцнює довіру до висловлювань
Урахування аудиторії	Адаптація аргументації до потреб, інтересів і переконань слухачів сприяє ефективному впливу
Готовність до діалогу	Відкритість до обговорення, відповідей на запитання та перегляду позиції підвищує переконливість

Джерело: [2, с. 60]

У сучасному світі, де інформаційні потоки є надзвичайно насиченими та складними, структурована аргументація набуває особливої значущості. Вона є не лише засобом ефективного обміну думками, а й потужним інструментом для формування критичного мислення, що дає змогу людині аналізувати, оцінювати та формувати обґрунтовані висновки з різних питань. Одним з практичних інструментів розвитку логічного мислення є участь у дебатах. Саме в умовах змагального обговорення логічна аргументація розкривається як навичка, що має вирішальне значення для переконливого спілкування.

Як відомо, дебати – це процес публічного обговорення, в якому учасники представляють і обґрунтовують свої позиції щодо певного питання. Сторони дискусії мають на меті не лише переконати співрозмовників у власній правоті, але й виявити логічні здібності, здатність до аргументації та розуміння контексту. Таким чином, логічна аргументація виступає центральним

елементом у цьому процесі, оскільки вона сприяє побудові виступів на основі фактів, доказів та розумних висновків [4].

У дебатах важливо не лише надавати правильні аргументи, а й подавати їх так, щоб вони мали логічну послідовність. Цей процес вимагає розуміння різних типів аргументів: дедуктивних (від загального до конкретного), індуктивних (від конкретного до загального) та інших логічних структур, зокрема, аналогії чи апеляції до авторитетів.

В історії дебатів відображено еволюцію логічної аргументації. Спочатку класичні дебати велися на основі суворих логічних та риторичних правил, що сформувалися ще в античності. Давньогрецький філософ Арістотель визначав три основні способи переконання: етика (*ethos*), емоції (*pathos*) та логіка (*logos*), що вимагає від учасників здатності не тільки доводити свої твердження, а й правильно організувати їх у переконливу структуру [13].

В епоху Середньовіччя дебати широко застосовувалися в релігійних і філософських колах, де логічні міркування використовувалися для обґрунтування віри та ідей, що часто супроводжувалося риторичними практиками, спрямованими на емоційний вплив [14].

У XIX-XX століттях з розвитком демократії та політичних структур дебати набули нових форм. Вони стали не лише інтелектуальним процесом, а й важливим засобом для прийняття політичних рішень. За цих умов раціональна аргументація стає дієвим інструментом переконання громадськості у правильності тих чи інших політичних рішень.

Сучасні дебати, особливо в умовах глобалізації та інформаційного тиску, стали поширенішими й націленими на різноманітну аудиторію, що вимагає від опонентів здатності обробляти великі обсяги інформації та застосовувати нові методи доказу.

У цьому контексті логічна аргументація є важливим інструментом не лише для досягнення переконливості в дебатах, але й для розвитку критичного мислення. Здатність правильно аналізувати, структурувати та оцінювати аргументи дає можливість учасникам дебатів не тільки переконувати інших, але й формувати більш обґрунтовану позицію щодо обговорюваних питань.

Таким чином, дебати не лише сприяють удосконаленню логічної аргументації, а й створюють умови для глибшого осмислення інформації. Це безпосередньо пов'язано з розвитком критичного мислення як вищої форми інтелектуальної діяльності, що поєднує логічні, рефлексивні та творчі навички у процесі самостійного пізнання дійсності. Критичне мислення сприяє здатності людини робити аргументовані оцінки й висновки, приймати обґрунтовані рішення, створювати нові ідеї в умовах інформаційної невизначеності й суперечливості [5, с. 92]. Сучасні дослідники визначають такі його властивості: усвідомленість, самостійність, рефлексивність, цілеспрямованість, обґрунтованість, контрольованість, самоорганізованість [7].

В процесі розвитку критичного мислення вдосконалюється вміння розглядати різні перспективи, ставити під сумнів власні переконання та об'єктивно оцінювати факти. В умовах інформаційного перевантаження та швидко змінюваних обставин здатність до такого мислення є необхідною не лише у публічних виступах, а й у прийнятті зважених рішень у повсякденному житті, що підвищує ефективність взаємодії особистості з навколишнім світом.

Глибина аналітичного мислення забезпечує переваги під час участі у сучасних дебатах, дає можливість учасникам розпізнавати недоліки в аргументації опонентів, шукати приховані припущення та оцінювати надійність джерел інформації.

Отже, переконлива аргументація потребує від учасників дебатів уміння глибоко осмислювати й оцінювати подану в процесі обговорення інформацію. Компетентнісне значення логічної аргументації полягає в її впливі на формування важливих навичок та вмінь:

1. Розвиток аналітичних навичок. Учасники дебатів повинні вміти розглядати різні аспекти питання, порівнювати дані та робити логічні висновки. Це забезпечує формування більш розгорнутих, збалансованих та обґрунтованих позицій. Зокрема, під час обговорення екологічної політики логічний аналіз дасть змогу співвіднести економічні вигоди з довгостроковими ризиками для довкілля.

2. Вміння розпізнавати логічні хиби. Логічна аргументація формує усвідомлення, коли суперник використовує неадекватні чи маніпулятивні аргументи: «хибні аналогії», «апеляція до більшості» чи «зміщення теми». Здатність виявляти ці недоліки сприяє підвищенню якості дебатів, що особливо важливо у медіапросторі, де певні політичні або соціальні заяви можуть містити маніпулятивні формулювання для впливу на громадську думку.

3. Зміцнення аргументативної здатності. Логічна аргументація вимагає від учасників навичок будувати чіткі, структуровані та доказові позиції. Це позитивно впливає не лише на дебати, але й повсякденне життя при прийнятті рішень та оцінці важливих фактів. Зокрема, раціональне обґрунтування є необхідним під час суспільного обговорення програм психологічної підтримки жінок, які постраждали від насильства під час війни, де важливо не допустити маніпуляцій і захистити гідність постраждалих [15].

4. Створення здорової конкурентності й самоповаги. Вміння раціонально аргументувати свої погляди дає змогу не лише вигравати в дебатах, а й зберігати повагу до опонента. Це сприяє розвитку атмосфери

обміну ідеями, де важливо не перемогти за будь-яку ціну, а дійсно прийти до істини. У міжкультурних або політичних дебатах взаємоповага між опонентами дозволяє уникнути агресії та допомагає зосередитися на суті проблеми, навіть якщо сторони мають протилежні погляди.

Висновки. Отже, еволюція логічної аргументації у сучасних дебатах свідчить про зростання ролі раціонального мислення в суспільному дискурсі. З розвитком технологій та інформаційного суспільства дебати є не лише способом вираження думок, а й потужним інструментом розвитку навичок комунікації та громадянської активності. Аргументація вже не зводиться до простого висловлення позиції – вона передбачає структуровану логіку, перевірку фактів і аналіз опонентських тез.

Сучасні дебати вимагають вміння не лише переконувати, а й адаптувати аргументи до змінного контексту, що стимулює аналітичне та гнучке мислення. Значущим також є розвиток навичок розпізнавання маніпуляцій і логічних хиб. Таким чином, логічна аргументація в дебатах є ефективним засобом формування інформаційної грамотності та інтелектуальної незалежності. Крім того, участь у дебатах сприяє підвищенню рівня відповідальності за власну позицію та вдосконаленню комунікативної культури. Це перетворює їх на потужний освітній та соціальний інструмент у формуванні свідомого громадянина.

У подальших наукових дослідженнях варто зосередити увагу на вивченні впливу цифрового середовища, зокрема соціальних мереж та онлайн-платформ на формування аргументаційних навичок.

Список використаних джерел

1. Бура К. О. Проблема узгодження категорійного апарату сучасної теорії аргументації. *Актуальні проблеми філософії та соціології*. 2021. Вип. 33. С. 18–22. DOI: <https://doi.org/10.32837/apfs.v0i33.1062>.

2. Мунтян О. О. Способи мовленнєвого впливу під час ділового спілкування. *Наукові праці Міжрегіональної академії управління персоналом. Філологія.* 2023. Вип. 2 (7). С. 58-63. URL: <https://er.knutd.edu.ua/handle/123456789/24871> (дата звернення: 02.04.2025).
3. Кропивко В. В. Технології впливу на громадську думку: політична рекламістика та пропаганда. *Актуальні проблеми філософії та соціології*, 2021. Вип. 33. С. 97–101. DOI: <https://doi.org/10.32837/apfs.v0i33.1047>.
4. Сечка С. Застосування поняття «дебати» в науковій літературі та інших дисциплінах. *Молодий вчений*. 2021. № 10 (98). С. 60–63. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2021-10-98-16>.
5. Бадер С. О., Починкова М. М. Структура критичного мислення особистості. *Інноваційна педагогіка*. 2023. Т. 1, № 62. С. 91-97. URL: http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2023/62/part_1/18.pdf (дата звернення: 02.04.2025).
6. Ригус В. Роль аргументації у сучасному політичному дискурсі. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2015. Вип. 12. С. 180–186. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apgnd_2015_12_25 (дата звернення: 02.04.2025).
7. Караман О., Степаненко В. Механізми критичного мислення у фокусі безпеки громадян в умовах інформаційно-психологічних викликів війни. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2023. Т. 2, Вип. 66. С. 201–208. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/66-2-31>.
8. Григорян Н. Р., Дьоміна Н. Ю. Мелодичний портрет переконування в аргументативних діалогічних єдностях. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія Філологія*. 2022. Т. 1, Вип. 53. С. 37-41. URL: http://www.vestnik-philology.mgu.od.ua/archive/v47/part_1/16.pdf (дата звернення: 02.04.2025).

9. Кройтор А., Яковлев Д., Алексенцева-Тімченко К. «Апостоли» індоктринації: ідеологічні особливості репрезентації релігійного вибору у системі середньої освіти (на основі аналізу інтерв'ю експертів). *Ідеологія та політика*. 2019. № 2 (13). С. 26–46. URL: <https://hdl.handle.net/11300/14543> (дата звернення: 02.04.2025).

10. Van Eemeren F. H., Grootendorst R. A. *Systematic theory of argumentation. The pragma-dialectical approach*. Cambridge: University Press, 2010. DOI: <https://doi.org/10.1017/CBO9780511616389>.

11. Schtscherbak O. Zusammenwirken der linguistisch-rhetorischen Strategien in den deutschen Nachrichten im Internet. *Одеський лінгвістичний вісник*. 2018. Вип. 11. С. 93–100. URL: <https://dspace.onua.edu.ua/server/api/core/bitstreams/e9b9b302-0d7f-4497-8c39-7df45737b680/content> (дата звернення: 02.04.2025).

12. Wenzel J. W. Three perspectives on argument. *Perspectives on argumentation: essays in honor of Wayne Brockriede* / eds. R. Trapp, J. Schuetz. Prospect Heights, IL: Waveland Press, 1990, pp. 9–26. URL: <https://www.scribd.com/document/67636047/Wenzel-Three-Perspectives-on-Argument> (дата звернення: 02.04.2025).

13. Mannesa I. S., Kuswanjono A. Constructing meaning: The role of Aristotelian ethos, pathos, and logos through a neurosemantic lens. *Jurnal Filsafat*. 2025. № 35(1). URL: <https://jurnal.ugm.ac.id/wisdom/article/view/102028> (дата звернення: 02.04.2025).

14. Limonta R. Quasi scintillis ab invicem emicantibus: rhetoric and dialectics within the anselmian epistolary community. *Communities of debate: collective intellectual practice in medieval philosophical thought* : proc. conf. (Prague, 4-6 September 2024). Prague. 2024. 48. URL: <https://erc->

[academia.com/wp-content/uploads/2024/08/SIERM_Booklet_A5_R8_Digital-3.pdf](https://pedagogical-academy.com/wp-content/uploads/2024/08/SIERM_Booklet_A5_R8_Digital-3.pdf) (дата звернення: 02.04.2025).

15. Лунченко Н., Сахарова К., Стрілюк О. Особливості психологічної підтримки жінок, які постраждали від насильства під час війни. *Наукові інновації та передові технології*. 2025. № 1 (41). DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-1\(41\)-1220-1235](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-1(41)-1220-1235).